

expedice speculum

Putování za záhadami a zajímavostmi regionu „Zrcadla“

Za rytíři Šalamounova chrámu

Templářský rytíř ve válečném oděvu

Rytířský řád „Obránců božího hrobu“, jak si templáři říkali, byl založen někdy v letech 1118-1119, po první křížové výpravě do Svaté země. Devět zbožných francouzských rytířů se sdružilo v bratrstvo a složilo slib čistoty, chudoby a poslušnosti. Řád byl pojmenován podle svého prvního sídla na místě někdejšího Šalamounova chrámu v Jeruzalémě (chrám = latinsky templum). Hlavním posláním templářů byla obrana Svaté země, ochrana křesťanských poutníků a „boj proti v Krista nevěřícím“.

Jádro řádu tvořili rytíři, kterými se mohli stát jen urození. Do nižší kategorie členů řádu náleželi sloužící bratři - zbrojnoši a řemeslníci. Samostatnou skupinou byli řádoví kněží.

Templářský rytíř byl mnich a válečník v jedné osobě. Stejně se věnoval modlitbě jako cvičení ve

zbraní. Vycvičili se ve znamenité bojovníky, vzbuzující u nepřátel značný respekt. S nadšením se vrhali do boje. Na rozdíl od jiného rytířského řádu, johanitů, kteří se více než boji věnovali péči o nemocné. Typický templářský rytíř, jak nám ho líčí dobové prameny, byl těžkooděnc s velkým mečem a drátěným brněním. Nosil bílý plášť s červeným křížem, vyholenou hlavu a plnovous.

Vznešené ideály a bojovné nadšení záhy do řádu přilákaly mnoho synů z majetných šlechtických rodů, čímž kdysi chudý řád velmi zbohatl. Svě majetky získal ve většině zemí Evropy.

Do našich krajů se templáři dostali na počátku vlády krále Václava I., někdy kolem roku 1230. Na Moravě založili dvě komendy - sídla, v Čejkovicích (u Hodonína) a v Jamolicích. První zmínka o jamolické komendě pochází

z let 1231-32. Je možné, že se založením komendy vznikla i ves Jamolice. Původní sídlo komendy mělo nejspíš charakter menší tvrze a pravděpodobně se nacházelo v místech dnešních domů, popisné číslo 43 a 44. Při výkopech se v těchto místech přišlo na základy mohutných zdí. Zmíněné domy stojí na vyvýšeném místě jihovýchodně od kostela.

Někdy mezi léty 1281-1298 byl v blízkosti Jamolic zbudován mohutný hrad Templštýn, kam bylo přesunuto také sídlo jamolické komendy.

Zde přerušíme výklad o vlastním Templštýně. S ohledem na rozsah tématu si ponecháme popis a historii samotného hradu do příštího čísla Zrcadla. Zbylého prostoru využijeme k exkurzi do nejbližšího okolí.

Hradní areál je nejlépe přístupný od Jamolic po žluté turistické značce. Pokud pojedete na výlet autem, je možné parkovat u jamolické hájenky. Turistická značka vás od hájenky dovede přímo na zříceninu.

V místech, kde dnes polní cesta vchází do lesa, stávala pravděpodobně zaniklá středověká ves Templštýn, patrně služební osada hradu. Přesná poloha osady není známa, ale četné střeby středověké keramiky na poli a hromady kamení v přílehlém lese mohou být jejími zbytky. Tato ves patrně zanikla spolu s hradem. Pro úplnost dodejme, že někde v okolí Templštýna stávala také ves Bohuslavice, zaniklá již velmi dávno (snad v 13.-14. století), takže její lokalizace je obtížná.

Půjdete-li po lesní cestě směrem k hradu, můžete po levé straně vidět asi 2 m vysoký val. Jestli je zbytkem pravěkého hradiště, nebo středověkého obléhacího opevnění, nebo má jiný původ, nemůžeme bez archeologického průzkumu vyřešit.

Na dohled od hradu nemůžete přehlédnout mohutný příkop vytesaný ve skále, který již jistě souvisí se středověkým obran-

ným systémem hradu.

Okolí Templštýna vyniká také krásou a rozmanitostí přírody. Již Vilém Haňák ve Vlastivědě moravské (1913) poznamenal: „Jak botanik tak geolog i archeolog neodejdou bez kořisti“. V skalnatém a hlubokém údolí u hradu vystupuje na povrch velmi pestrá škála různých hornin - hadce, amfibolity, ruly, granulity aj. Zvláště tělesa hadců jsou bohatá na výskyt mnoha vzácných minerálů.

Na bohatství neživé přírody navazuje i pestrost flóry a fauny. Dříve, v době největší slávy hradu, byl celý ostroh jistě bezlesý a celé široké okolí bylo lidskou činností silně pozměněno. Příroda je však mocná a během staletí si vzala vše nazpět. Tak i samotná zřícenina, lidskou rukou postavená, hostí mnoho vzácných skalních rostlin. Např. na mohutné štítové zdi, postavené v polovině 15. století, můžete vidět žlutě kvetoucí tařiči skalní, netřesku podobný lomikámen latnatý nebo nízký keřík skalník celokrajný. Na svahu západně od štítové zdi

Pohled na část hradní zříceniny Templštýna

roste mimo jiných vzácností také křivatec český, vám již známý z minulé expedice. Z vrcholu štítové zdi je také nejlepší rozhled do malebného údolí řeky Jihlavy.

Ze vzácných zástupců fauny se zde můžete setkat s mlokem skvrnitým, většinou po dešti, kdy vylézá z úkrytu v kamenitých sutích.

Pokud máte náladu na trochu delší výlet, pak vám můžeme do-

poručit starobyloou stezku z Templštýna k řece, pozvolna klesající napříč svahem západně od hradu. Můžete celou zříceninu obejít zprava. Začátek stezky pak najdete u nejsevernějšího výběžku hradu. Cesta je to poměrně pohodlná a až k řece měří něco přes kilometr. Lesy na svahu mají dnes charakter divokého pralesa.

Bronislav a Eva Grunovi, Petrovice

Středověké opevnění hradu začíná mohutným příkopem vytesaným ve skále.